

KARAR İNCELEMELERİ DERGİSİ

Journal of Decision Studies

ISSN: 2792-0852 Cilt/Volume: 4 Sayı/No: 1 HAZİRAN/June 2026

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

YASAMA KISINTISI OLAN İŞLEMLERDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR VE TAM YARGI DAVASI: ANAYASA MAHKEMESİNİN 2020/18321 BAŞVURU NUMARALI KARARI ÜZERİNE NOTLAR

Damages Arising From Acts With Legislative Restrictions And Full Jurisdiction Lawsuit: Notes On The Constitutional Court's Decision No. 2020/18321

Ramazan ÇAĞLAYAN*

ÖZET

Anayasanın 125. maddesinde ““idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmü yer almasına rağmen, Anayasada ve kanunlarda yargı yolunu kapayan hükümler bulunmaktadır. Mesela Anayasada Yüksek Seçim Kurulu kararları (m.79), Yüksek Askeri Şûra kararlarından bazıları (m.125), Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun meslekten çıkarma işlemi dışındaki kararları (m.159) yargı denetimi dışında bırakılmaktadır. Bazı idarî işlemlerin yargı denetimi dışında tutulmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşıp bağdaşmadığı ayrı tartışma konusudur. İdarî işlemler bakımından “iptal davası” ve “tam yargı davası” şeklinde iki yargı yolu bulunmaktadır. Yargı yolunun kapatılmasının, iptal davasını yanında tam yargı davasını da kapsayıp kapsamadığı tartışma konusu olmaktadır. Bu konuda farklı yargı kararları bulunmaktadır. Bu çalışmada, Anayasa Mahkemesi’nin bu konuya

* **Prof. Dr.**, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, **E-Posta:** caglayanhukuk@yahoo.com , **ORCID :** 0000-0003-1658-3178.

. **Atıf Şekli / Cite As:** “Yasama Kısıntısı Olan İşlemlerden Kaynaklanan Zararlar Ve Tam Yargı Davası: Anayasa Mahkemesinin 2020/18321 Başvuru Numaralı Kararı Üzerine Notlar”, KİD, 4(1-2), 2025, s. 33- 52.

. **İnthal / Plagiarism:** Bu makale inthal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

ilişkin bireysel başvuru kararı üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: *Yargı yolunun kapatılması, İptal davası, Tam yargı davası, Anayasa Mahkemesi Kararı.*

ABSTRACT

Although Article 125 of the Constitution stipulates that “judicial review shall be available against all acts and actions of the administration,” there are provisions in the Constitution and in statutes that exclude certain matters from judicial scrutiny. For instance, the decisions of the Supreme Election Council (Art. 79), certain decisions of the Supreme Military Council (Art. 125), and the decisions of the Council of Judges and Prosecutors other than those concerning dismissal from the profession (Art. 159) are exempt from judicial review. Whether the exclusion of some administrative acts from judicial control is compatible with the principle of the rule of law is a separate matter of debate. In respect of administrative acts, two types of judicial remedies exist: annulment actions and full remedy actions. It is a contentious issue whether the exclusion of judicial review covers only annulment actions or also includes full remedy actions. Divergent judicial decisions can be observed on this matter. This study focuses on an individual application decision of the Constitutional Court concerning this issue.

Keywords: *Blocking/Preclusion of Judicial Remedy, Action for Judicial Review, Action for Full Jurisdiction, Decision of the Constitutional Court.*

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Türkiye’de 1982 Anayasanın 125. maddesinde ““idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmü yer almasına rağmen, Anayasada ve kanunlarda yargı yolunu kapayan hükümler bulunmaktadır. Mesela Anayasada Yüksek Seçim Kurulu kararları (m.79), Yüksek Askeri Şûra kararlarından bazıları (m.125), Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun meslekten çıkarma işlemi dışındaki kararları (m.159) yargı denetimi dışında bırakılmaktadır. Türk hukukunda, bazı idari işlemlere karşı yargı yolunun kapatılmasına “yasama kısıntısı” adı verilmektedir. Bazı idarî işlemlerin yargı denetimi dışında tutulmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşıp bağdaşmadığı ayrı tartışma konusudur. Burada üzerinde durulmayacaktır. Türk idarî yargılama hukukunda, idarenin yargısal denetimi bakımından “iptal davası” ve “tam yargı davası” şeklinde temel iki yargı yolu bulunmaktadır. İptal davasında, idarî işlemin hukuka uygun olup olmadığı, tam yargı davasında ise idarenin davranışından (işleminden, eyleminden, sözleşmesinden) bir zarar meydana geldiğinde bu zararının tazmin edilmeyeceği denetlenmektedir. Yargı

yolunun kapatılmasının, iptal davasını yanında tam yargı davasını da kapsayıp kapsamadığı tartışma konusu olmaktadır. Mesela Anayasanın 125. maddesinde, yargı yolunun açık olması ya da açık olmamasından bahsedilmektedir. Yine 159. maddede “Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere yargı yolunun kapalılığı konusunda iptal davası ve tam yargı davası ayrımı yapılmamaktadır. Buna rağmen yargı yerlerinin bu iki dava arasında ayrıma gittiği görülmektedir. Bazı kararlarda yokluğun tespiti yapılabileceği ifade edilmektedir. Bazı kararlarda ise, Anayasa sadece iptal davasının önünü kapatmaktadır. Söz konusu işlemde kaynaklanan zararların tazmini için açılacak tam yargı davasının önünde bir engel bulunmamaktadır yönünde karar verilmektedir. Biz bu çalışmada, öncelikle yasama kısıntısı olan hallerde idari başvuru imkânının olup olmadığını ele aldık. Akabinde idari yargılama hukukunda tespit davasının mümkün olup olmadığına öğreti ve içtihatlardaki yaklaşımı aktarmaya çalıştık. Akabinde yasama kısıntısı olan durumlarda tam yargı davası açılıp açılmayacağı konusunda yargı yerlerinin nasıl bir tutum benimsediğini aktarmaya çalıştık. Sonra da Anayasa Mahkemesinin yaklaşımını inceledik. Anayasa Mahkemesi kararında konu bütün yönleriyle ele alınmaktadır. Karara konu olan olayda, Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun yargı yoluna kapalı işlemlerinden olan disiplin cezasından kaynaklanan manevî zarar için tam yargı davası açılmıştır. İlk derece mahkemesi yasama kısıntısı meselesini tartışma konusu yapmamıştır. Ancak davanın reddine karar vermiştir. İstinaf mahkemesi olan Bölge İdare Mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararının gerekçesini değiştirerek yasama kısıntısı konusunu tartışmış ve yasama kısıntısı olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunu reddederek, ilk derece mahkemesinin kararını hüküm bakımından onamıştır. İlgili bireysel başvuru usulü ile konuyu Anayasa Mahkemesi önüne götürmüştür. Anayasa Mahkemesi öncelikle konuya ilişkin yargı kararları örneklerini aktarmaktadır. Sonra, HSK kararlarına karşı yargı yolunu kapatan Anayasanın 125. maddesinde yer alan “Kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz” şeklindeki hükmün 2010 değişikliği ile “Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz” hükmüne yer vermektedir. Akabinde 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un “Bireysel başvuru hakkı” başlıklı 45. maddesinde yer alan “Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz” hükmünü aktarmaktadır. Mahkeme, Anayasanın 148 ve 6216 sayılı Kanun’un 45. maddesi gereğince, bireysel başvuru yoluna gidilebilmesi

için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa’da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye’nin taraf olduğu ek protokoller tarafından da korunuyor olması gerektiğini vurgulamaktadır. Anayasa Mahkemesi, başvurunun kabul edilebilir olup olmadığı üzerinde durmuştur. Mahkemeye göre, “Bir işleme karşı yapılan bireysel başvurunun kabul edilebilir olması için Anayasa’nın bu işleme karşı yargı yolunu kapatmamış olması gerekir. Bu sebeple öncelikle somut olaydaki başvuru konusunun Anayasa ile yargı denetimi dışında tutulup tutulmadığının, başka bir ifadeyle başvurunun konu bakımından Anayasa Mahkemesinin yetki alanı içinde bulunup bulunmadığının -konu bakımından yetki kriterinin- değerlendirilmesi gerekir demektedir. Eldeki başvuru, HSK İkinci Dairesinin görevden uzaklaştırma kararlarından dolayı uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini davasına ilişkindir. HSK’nin görevden uzaklaştırma kararları nedeniyle açılan tazminat davasının reddedilmesi üzerine yapılan bireysel başvurunun kabul edilebilir olması için Anayasa’nın bu davaya karşı yargı yolunu kapatmamış olması gerekir. Anayasa’nın 159. maddesinin onuncu fıkrası HSK’nin meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı yolunu kapatmıştır. HSK’nin bir kararına karşı idari yargı merciine başvurulması, kararın iptali talebiyle olabileceği gibi bu karar nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini talebiyle de olabilir. Bir HSK işlemi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini talebiyle açılan davanın söz konusu işleme karşı yargı merciine başvuru olduğu, yargı yolu kapalı olan HSK kararları nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini taleplerine ilişkin olarak da yargı yoluna başvurulamayacağı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, başvuru konusu olan HSK’nin görevden uzaklaştırma işlemleri nedeniyle açılan tazminat davasında (bkz. §8) yargılama mercilerinin öncelikle işlemlerin hukuka uygunluğunu ve idarenin kusurunu değerlendirecek olması, Anayasa ile yargı mercilerine başvurulamayacağı öngörülen HSK’nin meslekten çıkarma cezası dışındaki bir kararının tazminat davası yoluyla yargısal denetime tâbi tutulması anlamına gelecektir sonucuna varılmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Despite the provision in Article 125 of the 1982 Constitution of Turkey, which states that “The judicial remedy is open against all actions and transactions of the administration,” there are provisions in the Constitution and laws that close judicial remedies. For example, the decisions of the Supreme Election Board (Article 79), some decisions of the Supreme Military

Council (Article 125), and the decisions of the Judges and Prosecutors Board, except those related to dismissal from office (Article 159), are excluded from judicial review. In Turkish law, the closure of judicial remedies against certain administrative actions is referred to as “legislative restriction.” The compatibility of excluding certain administrative actions from judicial review with the principle of the rule of law is a separate matter of debate, which will not be addressed here. In Turkish administrative litigation law, there are two main types of judicial remedies for the judicial review of administrative actions: “annulment action” and “full remedy action.” In an annulment action, the legality of an administrative act is assessed, whereas in a full remedy action, it is assessed whether the damage resulting from an administrative act (act, action, or contract) is compensated. The question arises as to whether the closure of judicial remedies applies to both annulment actions and full remedy actions. While there is no distinction between annulment actions and full remedy actions in the legislation concerning the closure of judicial remedies, it has been observed that courts make a distinction between these two types of actions. In this study, we first examine whether there is an administrative appeal opportunity in cases where judicial review is restricted by legislation. Subsequently, we discuss whether an action for ascertainment is possible under administrative litigation law, reflecting the views of legal scholars and case law. We then analyze how courts approach the question of whether a full remedy action can be filed in cases where judicial review is restricted by legislation. Finally, we examine the approach of the Constitutional Court. In the case at hand, a full remedy action was filed for the non-material damage resulting from a disciplinary penalty imposed by the Judges and Prosecutors Board (HSK), which is a decision excluded from judicial review. The first-instance court dismissed the case without addressing the issue of legislative restriction. The Regional Administrative Court, as the appellate court, changed the reasoning of the first-instance court’s decision, discussed the issue of legislative restriction, and rejected the appeal, affirming the decision of the first-instance court in terms of the judgment. The case was then brought before the Constitutional Court through the individual application procedure. The Constitutional Court first refers to examples of case law related to the matter. It then refers to the amendment made in 2010 to Article 125 of the Constitution, which originally stated “no appeal to judicial authorities against the decisions of the Board,” and the new wording, which states: “no appeal to judicial authorities against decisions of the Board except for those related to dismissal from office.” The Court also refers to Article 45 of Law No. 6216

on the Establishment and Procedures of the Constitutional Court, which includes the provision: “Administrative acts excluded from judicial review by the Constitution cannot be subject to individual application.” According to the Court, in order for an individual application to be admissible, the right allegedly violated by public power must not only be guaranteed under the Constitution but also protected under the European Convention on Human Rights (ECHR) and its additional protocols, to which Turkey is a party. The Court emphasized that “For an individual application to be admissible, the Constitution must not have closed the judicial remedy for the action in question.” The application in this case concerns a claim for compensation of material and non-material damages resulting from the dismissal decision of the HSK’s Second Chamber. In order for the individual application to be admissible, the Constitution must not have closed the judicial remedy for this case. According to Article 159, paragraph 10 of the Constitution, judicial remedies are closed only for decisions of the HSK concerning dismissal from office. Judicial recourse against any decision of the HSK can involve either a request for annulment or a request for compensation for damages caused by the decision. However, in the case of a claim for compensation due to a decision of the HSK, the judicial remedy is closed for damages arising from decisions of the HSK that are excluded from judicial review.

GİRİŞ

1982 Anayasası’nın 125. maddesinde, “idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmü yer almaktadır. Bu hükümden tüm idarî tasarrufların yargı denetimine açık olduğu sonucuna ulaşılabilirse de Anayasanın bizzat kendisi bazı idarî tasarruflara karşı yargı yolunu kapatmaktadır. Nitekim Anayasada Spor Tahkim Kurulu kararları (m.59), Yüksek Seçim Kurulu kararları (m.79), Yüksek Askerî Şûra kararları (m.125), Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları (m.159) için yargı yolu kapatılmaktadır. Bazı kanunlarda da yargı denetimini kapatan hükümler bulunmaktadır. Mesela 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 52/3 ve 52/A-2 maddelerinde Danıştay Başkanlar Kurulu kararları, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu’nun 17/3. maddesinde Yargıtay Başkanlar Kurulu kararları, 2013 tarih ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu’nun 43. maddesinde bazı disiplin cezaları (uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları) yargı denetimi dışında tutulmaktadır. Kimi idarî tasarrufların anayasa ya da kanunla yargı denetimi dışında tutulmasına “yasama kısıntısı” denilmektedir.

Hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu bir düzende, yargı denetiminin

olabildiğince geniş tutulması esas olup, kural olarak yargı denetimi dışında kalan idarî işlem ve eylemler olmamalıdır. Yargı yolunu kapatan düzenlemelerin, hukuk devleti ilkesi ile ne kadar bağdaştığı bahs-i diğer.

2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu’nun 2.maddesinde, idarî tasarruflar bakımından açılacak temel davalar “iptal davası” ve “tam yargı davası” olarak düzenlenmektedir. Yasama kısıntısı bulunan idarî tasarruflara karşı iptal davası açılmayacağı konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak bu tasarruflara karşı başka bir başvuru (idarî başvuru) ya da dava (tam yargı davası veya tespit davası) imkânı olup olmadığı konusunda yargı yerlerinin muhtelif kararları bulunmaktadır. Burada, yasama kısıntısı olan idarî tasarruflara ilişkin tam yargı davası açılıp açılmayacağına ilişkin Anayasa Mahkemesi’nin 2020/18321 başvuru numaralı kararı üzerinde duracağız. Ancak bundan önce diğer başvuru ya da dava imkânı olup olmadığı üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

I. YASA KISINTISI OLAN İŞLEMLERE KARŞI DİĞER BAŞVURU YOLLARI

Yasama kısıntısı olan idarî tasarruflara karşı idarî başvuru yolu açık mıdır? Yine bu işlemlere karşı tespit davası açılarak işlemin yokluğunun tespiti mümkün müdür? Burada kısaca bu sorulara cevap arayacağız.

A. İdarî Başvuru Yolu

Öğretide yasama kısıntısı bulunan işlemler bakımından yargı yolu kapalı ise de idarî başvuru yolunun açık olduğu ileri sürülmektedir¹. Bu yaklaşımın isabetli olup olmadığını mevzuattaki hükümlere bakarak belirleyebiliriz.

Anayasanın 125. maddesine *Yüksek Askerî Şûrâ’nın terfî işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hâriç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır*”. Benzer şekilde İYUK 20/C maddesinde de “*Yüksek Askerî Şûranın terfî işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri hâriç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır*” hükmü yer almaktadır. Anayasanın 159. maddesinde, “*Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz*” hükmü yer almaktadır. Bu paralel olarak 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nun 33/5. maddesinde de şu düzenlemeye yer

¹ Emin Koç, “Türk Hukukunda Devlet İşlemlerine Karşı Başvuru Yollarını Gösterme Yükümlülüğü”, TBB Dergisi, 2019, Sayı.145, 301-347, s.336-337.

verilmiştir. “Genel Kurulun veya dairelerin, meslekten çıkarma cezasına ilişkin kesinleşmiş kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir; diğer kararları yargı denetimi dışındadır”. Anayasanın 59/3. maddesinde “Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz” hükmü yanında, 79.maddesinde de “Yüksek Seçim Kurulu’nun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz” denilmektedir. Kanunlardaki düzenlemelere baktığımızda; Danıştay bakımından “Başkanlar Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz” (2575 sK, m.52/3), Yargıtay bakımından “Başkanlar Kurulu’nun doğrudan doğruya veya itiraz üzerine verdikleri bütün kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz” (2797 sK, m.17/3) denilmektedir.

Görüldüğü gibi bu düzenlemelerde yargı yolundan söz edilmekte, idarî başvuru hiç gündeme getirilmemektedir. Şu hâlde İYUK 11. madde kapsamında idarî başvuru yolunun açık olduğunu söyleyebiliriz. Anayasa’nın 79. maddesinde yer alan “Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz” hükmünün de İYUK 11. madde kapsamında yine Kurul’a başvuru yapılmasına engel olmadığı kanaatindeyiz.

B. Tespit Davası Yolu

İdarî işlemin unsurlarında (yetki, sebep, biçim, konu ve maksat) ortaya çıkan sakatlıkların (hukuka aykırılıkların) işlemin yoklukla malûl olması sonucunu doğuracağı kabul edilmektedir. İdarî işlemin herhangi bir unsurunda görülen çok ağır derecede hukuka aykırılık ya da esaslı bir unsurdan yoksun olması anlamına gelen yokluk hâlinde işlem hiç yapılmamış, hukuk âleminde hiç doğmamış (yok hükmünde) kabul edilir². Özellikle, işlemin yetki unsuru ve işlemin kanunun açıkça yasakladığı bir konuda yapılması hâlinde konu unsuru bakımından yokluk hâli ortaya çıkabilir. Bu kapsamda işlev gaspı, yetki gaspı, ağır ve bariz yetki tecavüzü işleminin yokluğuna sebep olur³.

² Celal Erkut, İptal Davasını Konusunu Oluşturması Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Danıştay Yayınları, Ankara, 1990, s. 150; Celâl Erkut, “İdare Hukukunda Yokluk Teorisi”, İHİD-1988, Sayı.1-3, 69-91, s. 71; Sabri Tandoğan, “Objektif ve Sübjektif Tasarruflarda Yokluk”, İdare Hukuku ve İdari Yargı ile İlgili İncelemeler I, Danıştay Başkanlığı, Ankara 1976, s. 44; Eralp Özgen, “İdari Tasarruflarda Sakatlıklar”, AHFD, C.XVII, Sayı.1-4, 1960, 255-289, s. 271; Sami Selçuk, “Yönetimde Yasallık İlkesi ve Bunun Sağlanması”, Danıştay Dergisi, Sayı.32-33, 1979, 45-85, s. 62.

³ Ayrıntılar için bkz. Ramazan Çağlayan, İdare Hukuku Dersleri, 13.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2025, s.406 vd.

İdarî işlemin yoklukla malûl olduğunun tespiti, mahkemede açılacak bir tespit davası ile mümkün olabilir. Tespit davası, bir hukukî ilişkinin varlığı ya da yokluğu yahut içeriğinin belirlenmesi hakkında açılan davadır⁴. Tespit davası, 2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 106 ve 107. maddelerinde açıkça düzenlenmiştir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda tespit davası açıkça düzenlenmiş değildir. İçtihatla tespit davasının kabul edilip edilmeyeceği konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Biz idarî yargılama usulünde tespit davasının mümkün olduğunu düşünmekteyiz⁵.

Mülga Askerî Yüksek İdare Mahkemesi’nin, Yüksek Askerî Şûrâ’nın kararları bakımından mahkeme kararıyla yasama kısıntısı olan idarî işlemin yokluğunun tespiti yapılabileceği yönünde kararı bulunmaktadır. Mülga AYİM, öncelikle Yüksek Askerî Şûrâ’nın yasama kısıntısına tabi işleminin hangisi olduğuna ilişkin bir içtihadı bulunmaktadır. 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nun 50. maddesine göre Şûrâ, subayların terfî ve emeklilik gibi icraî işlemler yapabilmektedir. Ancak Şûrâ’nın aldığı kararlar hükümet kararnamesi (2017 öncesi üçlü kararnâme, bugün Cumhurbaşkanı kararı⁶) ile tekemmül etmektedir. Mülga AYİM’in göre 2010 tarihli bir kararına göre⁷; burada icraî nitelikte birbirinden ayrılabilir iki işlem bulunmaktadır. Bu zincir işlemin birinci halkası olan Yüksek Askerî Şûrâ kararı yargı denetimi dışındadır. Ancak ikinci halka olan kararnâme, Cumhurbaşkanı kararı (o dönemde müşterek kararnâme) yasama kısıntısı dışındadır ve iptal davasına konu olabilir⁸.

Öte yandan Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, mevzuatla Yüksek Askerî Şûrânın kararlarına karşı iptal davası yolunun kapatıldığına, buna mukabil yokluğun tespiti yolunun kapatılmadığına içtihat etmiştir. Mahkeme 1998 tarihli bir kararında ilginç şekilde “*yokluğun tespiti*” ve “*işlemin varlığının tespiti*” ayırımı yaparak, “ anayasadaki yasak kapsamına girmediğine karar

⁴ Baki Kuru/ Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, 16.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005, s.320; Turgut Candan, “Tespit Davası ve İdari Yargı”, Danıştay Dergisi, Sayı.72-73, 1989, 3-7, s. 3.

⁵ Detaylı açıklamalar için bkz. Ramazan Çağlayan, İdari Yargılama Hukuku, 17.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2025, s.659 vd.

⁶ 8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnâmesinin 5/4. maddesine göre “*Yüksek Askerî Şûrâ kararları Cumhurbaşkanının onayı ile tekemmül eder*”.

⁷ Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu, E.2010/47, K.2010/56, T.24.12.2010.

⁸ Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu, E.2010/47, K.2010/56, T.24.12.2010.

vermiştir⁹. Kararda, Şûrâ'nın kanunda öngörülen üyelerle toplanmaması, kanunda sayılan konular dışında karar alması gibi halleri gerekçe göstererek, işlemin varlığının tespitinin yapılabileceği ifade edilmektedir. Oysa birinci durumda yetki unsurundaki ağır sakatlık, ikinci durumda konu unsurundaki ağır sakatlığı ifade etmektedir ki bu durumlar işlemin “yok hükmünde” olması sonucunu doğurur. Mahkeme aslında işlemin yokluğunun tespitini yapmakta, ancak bunu “işlemin varlığının tespiti” diyerek farklı şekilde ifade ederek, idarî yargıda tespit davasının kabul edilmemesi engelini aşmaya çalışmaktadır. Bizce idarî yargıda tespit davasının önünde bir engel bulunmadığından doğrudan yokluğun tespiti yapılmalıydı.

Anayasa'nın 129. maddesinde, 2010 değişikliği öncesinde, devlet memurları bakımından uyarma ve kınama cezalarının yargı denetimi dışında tutulmasına cevaz veriliyordu. Buna dayanarak da 657 sayılı Kanunun 136. maddesinde uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu kapatılmıştı. Bu dönemde Danıştay'ın verdiği 1999 tarihli bir kararında, kanunda öngörülen usul ve şekil kurallarına uyularak verildiği durumda disiplin cezasının varlığından söz edilebileceği, yargı yolunun kapalı olup olmadığının tespitinin buna göre yapılabileceği ifade edilmektedir. Burada açıkça söylenmese de aslında işlemin yokluğunun tespiti yapılmaktadır¹⁰.

⁹ Askerî Yüksek İdare Mahkemesi (I.D.), E.1997/147, K.1998/200, T.22.1.1998, AYİMD.12, s. 1132: “...Bir işlemin yok hükmünde olduğunun tespitine ilişkin yargı kararı, sonuçta ‘işlemin iptaline’ denmemiş olmakla hukuka uygunluk denetimi karakterinde olmaktan çıkmaz. Çünkü iptal kararı dahi özünde bir tespittir. İlgili işlemin hukuka aykırı olduğunun yargı yerince belirlenmesidir. Bu itibarla, anayasal kural gereği denetlenemez olan bir işlemdeki sakatlığın, yasal tanımı bulunmayan ‘yokluk’ kuramı nedeniyle ve yalnızca bu açıdan denetlenmesi olanaklı hâle gelmez. Böyle bir yaklaşım ve uygulama kaynağını anayasadan almayan bir yargı yetkisinin kullanılması sonucunu doğurur...Yargı yasağı kapsamında Yüksek Askerî Şûrâ kararı olduğunu söyleyebilmek için ortada anılan kurulun yasal olarak görevlendirildiği ve yetkili kılındığı bir alanda bir karar ve tesis ettiği işlem bulunmalıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin biri hakkında onun boşanmasına dair alınan karar, kuruluş yasasına uygun bir oluşum ve yöntemle alınmış olsa bile bu kararın Yüksek Askerî Şûrâ kararı olarak kabûlüne hukukî olarak yoktur... İşte bu halde hukuksal hüküm ve sonuçlar doğuran bir işlem vardır denemez. Çünkü işlemin olmazsa olmaz derecesindeki varlık sebepleri bulunmamaktadır. Daha açık bir deyimle hukukî geçerli olup olmadığı tartışılacak bir işlem mevcut değildir. Bu hukukî durumun tespiti ise bir denetim değildir. İşlemin yargı yasağı kapsamında bir Yüksek Askerî Şûrâ kararı niteliğinde olmadığı yargı yerinde belirlenmesidir. İşte bu tespit, işlemin geçerlik koşullarının varlığı yönünden yapılmış bir denetimden tamamen farklıdır ve yapısıyla denetim yasağı kapsamı dışındadır...”.

¹⁰ Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1998/1220, K.1999/5359, T.21.10.1999: “...Uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu kapalıysa da; usul ve zamanaşımı yönlerinden hukuka aykırılık halinde, tam anlamıyla oluşmuş bir disiplin cezası işleminden söz edilebilmesine hukukî olarak yoktur. Davacı, usulüne uygun soruşturma yapılmadan ceza verildiğini öne sürdü-

II. TAM YARGI DAVASI YOLU-ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Yasama kısıntısı olan bir idarî işlemten kaynaklanan zararlar için idare mahkemesinde tam yargı davası açılabilir mi? Anayasa Mahkemesi'nin **2025 tarih ve 2020/18321** başvuru numaralı bireysel başvuru kararında¹¹ bu konu ele alınmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin kararının tahliline geçmeden önce Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nin 1995 tarihli bir kararından bahsetmek istiyoruz. Kararda Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun yargı yoluna kapalı işlemlerinden olan disiplin cezasından kaynaklanan manevî zarar için tam yargı davası açılmıştır. Mahkeme aşağıdaki gerekçelerle davayı kabul etmiştir.

“...Dava konusu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na verilen kınama cezasının hukuka uygun olup olmadığının yargı yoluyla denetlenmek sûretiyle verilen kınama cezasının iptali istemi de olmayıp, bu işlem sonucunda davacının uğradığı manevî zararın tazmin yoluyla giderilmesi istemidir... Anayasanın 159. ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu'nun 12. maddesindeki hükümlere sığınarak idarenin..., Anayasanın 125. Maddesindeki “idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu” kuralı ile, Yüksek Mahkemeler arasında ikinci sırada sayılan Yargıtay'ca verilen bir hükme rağmen, yargı fonksiyonu olmayan ve idarî bir merci niteliğinde olan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun idarî nitelikteki kararı nedeniyle davacının uğramış olduğu manevî zararı tazmininden kaçınmak Anayasal hukuk devletinde hukukî bir yol değildir. Aksi yöndeki bir kabul ve uygulamanın kuvvetler ayırımının kabul edildiği ülkemizde, Anayasadaki üstünlüğün idareye tercihi ve yüksek mahkeme kararının idarî merci kararına tercihi olacaktır ki bunun çağdaş, demokratik hukuk devleti uygulamasıyla bağdaşmayacağı açıktır...”¹².

Mahkemenin gerekçeleri, olması gereken hukuk bakımından kabul

---

ğüne göre, tebligat ve cevap verme evreleri geçip dosya oluştuktan sonra davacı savının irdelenmesi ve eğer savı doğru ise bu konuda karar verilmesi gerekmektedir. Ancak usulüne uygun olarak disiplin cezası verildiğinin tespit edilmesi durumunda yargı yolunun açık olup olmadığı tartışılabilir. Bu yönüyle, davanın incelenmeksizin reddine ilişkin idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir...”

¹¹ Anayasa Mahkemesi, Ahmet Özveren, B. No: 2020/18321, T. 7/1/2025.

¹² Ankara Bölge İdare Mahkemesi, E.1995/747, K.1995/1242, T.14.3.1995, Celal Erkut /Selçuk Soybay, Anayasa ve İdari Yargılama Hukukuna İlişkin Kanunlar, 5.Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2002, s. 250.

edilebilir ise de, yürürlükte olan Anayasa ve kanun hükümleri bakımından isabetli değildir. Neden isabetli olmadığı aşağıda tahlile tabi tutacağımız Anayasa Mahkemesi kararında açıklanmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin **2025 tarih ve 2020/18321** başvuru numaralı bireysel başvuru kararında¹³, yargı yolunun kapatılmasının iptal davası kadar tam yargı davasını da kapsadığı sonucuna ulaşılmıştır.

A. Başvuru Konusu Olay

Başvurucu, hâkim olarak görev yapmakta iken Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (Hâkimler ve Savcılar Kurulu/HSK) İkinci Dairesinin 16/7/2016 tarihli ve 2016/4 sayılı kararıyla görevden uzaklaştırılmış; akabinde 16/10/2016 tarihli ve 2016/386 sayılı karar ile görevden uzaklaştırma süresi uzatılmıştır. Başvurucu, hukuka aykırı olduğunu iddia ettiği “*görevden uzaklaştırma işlemi*” nedeniyle, 16/7/2016 tarihinden itibaren yoksun kaldığı maaşlarının ve bu işlemler nedeniyle uğradığı 80.000 TL manevî zararının tazmini talebiyle idare mahkemesinde tam yargı davası açmıştır.

Görüldüğü üzere tam yargı davası, “*görevden çıkarma işlemi*” değil, “*görevden uzaklaştırma işlemi*” nedeniyle uğranılan maddî ve manevî zararların tazmini istemiyle açılmıştır. Anayasanın 159 ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 33/5. maddesi uyarınca “*görevden çıkarma işlemi*” için yargı yoluna zaten başvurulabilmektedir. Aynı maddelerde, HSK'nin “*görevden uzaklaştırma*” dâhil diğer işlemleri bakımından yargı yapı kapatılmıştır.

B. İlk Derece Mahkemesinin Yaklaşımı

İdare mahkemesi şu gerekçelerle davanın reddine karar vermiştir.

(a) Başvurucu HSK Genel Kurulunun 24/8/2016 tarihli kararıyla meslekten çıkarılmıştır. Yani görevden uzaklaştırma işleminin devamında meslekten çıkarma işlemi de tesis edilmiştir.

(b) Görevden uzaklaştırıldığı, 2016 yılı Temmuz ayında maaşını tam, 2016 Ağustos ayında da maaşını 1/2 oranında almıştır.

(c) Başvurucunun meslekten çıkarılmasının geçici olmayan, nihai sonuç doğuran olağanüstü tedbir olup, tesis edildiği tarihte sonuç doğuran bir işlemdir.

¹³ Anayasa Mahkemesi, *Ahmet Özveren*, B. No: 2020/18321, T. 7/1/2025.

(d) Başvurucunun yoksun kaldığını iddia ettiği maaş haklarının kendisine ödenmesine hukuken olanak bulunmamaktadır.

(e) Manevî zararının tazminini gerektiren hukuka aykırı bir işlemin varlığı söz konusu olmadığı gibi, başvurucunun daha sonraki işlemle meslekten çıkarıldığı, dolayısıyla manevi zararının tazmini için gerekli olan şartlar oluşmamıştır.

İlk derece mahkemesi kararında, HSK'nin “görevden uzaklaştırma işlemi bakımından, Anayasanın 159 ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 33/5. maddesi uyarınca yargı yolunun kapatıldığı (yasama kısıntısı bulunduğu) konusu tartışma konusu yapılmamıştır.

C. İstinaf Mahkemesinin Yaklaşımı

İlk derece mahkemesi kararına karşı, başvurucu (davacı) tarafından “esas bakımından” hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle, davalılardan biri olan Adalet Bakanlığı tarafından ise “gerekçe bakımından” istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

İlk derece mahkemesi kararını istinafen inceleyen bölge idare mahkemesi, davacının başvurusunun reddine, davalının başvurusunun kabulüne ve gerekçe değiştirerek kararının onanması yönünde karar vermiştir. İstinaf mahkemesi şu gerekçelere dayanmaktadır.

(a) Anayasanın 159 ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 33/5. maddesine göre, Kurulun meslekten çıkarma işlemleri dışındaki işlemlerine karşı yargı mercilerine başvurulamaz.

(b) 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun 33. Maddesi uyarınca, Kurul veya Dairenin kararlarına karşı, yine Kurul veya Daireye itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

(c) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2.maddesine göre ilgililer menfaatlerini ihlal eden işlere karşı iptal davası, 12.maddesine göre de ilgililer haklarını ihlal eden işlemler dolayısıyla tam yargı davası açabilirler.

(d) Anayasa ve Kanunda, HSK'nin “meslekten çıkarma cezası dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamayacağının açıkça hükme bağlanması karşısında, bu işlemlere dayalı tam yargı davalarının da yasama kısıntısı nedeniyle esasını incelenemez. Aksi halde, iptal davası açılmayacak olan işlemlerin İYUK 12. madde uyarınca tam yargı davası yoluyla denetlenmesinin yolu açılacağından, bu durumun kabul edilmesine olanak

bulunmamaktadır”.

(e) *“Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun görevden uzaklaştırma kararlarına karşı yargı yerlerine başvurulamayacağından, bu kararlar nedeniyle uğranıldığı iddia olunan maddi veya manevi zararların tazmini istemiyle açılan davaların da esasının incelenemeyeceği ve reddi gerektiği sonucuna varılmaktadır”.*

Yukarıdaki gerekçelerle davacının istînaf başvurusunun reddine ve ilk derece mahkemesinin kararının gerekçe değiştirilerek onanmasına karar verilmesi üzerine başvuru, Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuru yoluna gitmiştir.

D. Anayasa Mahkemesi’nin Yaklaşımı

(a) Anayasa Mahkemesi öncelikle Yargıtay’ın 2023 tarihli bir kararını aktarmaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2023 tarihli bir kararına konu olan olayda; belediye başkanlığı seçimine katılıp seçilen davacı, sabıka kaydındaki bilgilere göre seçilme yeterliliğine sahip olmadığı gerekçesiyle seçimlerin iptali yönündeki ilçe seçim kurulu ve il seçim kurulu kararlarına karşı YSK’ye yapılan itirazın reddi işlemi nedeniyle uğranılan zararlar bakımından tazminat davası açmıştır. Kararda, aşağıdaki gerekçelerle davanın reddedilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. *“Anayasa’nın 79 ve 298 sayılı Kanun’un 132 nci maddelerine göre YSK’nın verdiği kararlar kesindir; aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz. Anılan maddelerde yer alan “merci” ifadesiyle idari ve yargısal tüm yer veya makamların kastedildiği kuşkusuzdur. Bu nedenle Anayasa’nın idari ve yargısal denetim dışında bıraktığı bir işlemten dolayı, davacının iddialarının HMK’nın 46 ncı maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir”.*¹⁴

(b) Anayasa Mahkemesi, ikinci olarak yasama kısıntısı olan işlemler bakımından yapılan bireysel başvuru sonucunda verilen kararları aktarmaktadır.

-Başvuru, idare mahkemesi hâkimleri hakkında yaptığı şikâyetin işleme konulmaması kararı ve bu karara karşı itirazının HSK Genel Kurulu tarafından reddi işlemi aleyhine bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 159. maddesinin onuncu fıkrası gereğince HSK’nın bu kararı aleyhine yargı mercilerine başvurulmasının mümkün olmadığı gerekçesiyle başvuruyu konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez

¹⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2023/4-120, K.2023/331, T.12.4.2023.

bulmuştur¹⁵.

- Başvurucunun Basın İlan Kurumu Genel Kurul üyeliğinin kamu görevi kabul edilerek bu görevden ayrılmama nedeniyle milletvekili adaylığının Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından iptal edilmesinin seçilme hakkını ihlal ettiği iddiasında bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi; YSK kararları, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrasında geçen "Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz." ibaresi ve 298 sayılı Kanun'un 132. maddesinde geçen "Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz." ibaresinde yer alan "merci" ifadesiyle başvurulacak idari ve yargısal tüm yer veya makamların kastedildiği, Anayasa Mahkemesinin de buna dâhil olduğu, buna göre anılan hükümler karşısında, YSK kararlarının Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruya konu olması mümkün olmadığı gerekçesiyle başvuruyu konu bakımından kabul edilemez bulmuştur¹⁶.

(c) Anayasa Mahkemesi üçüncü olarak HSK kararlarına karşı yargı yolunu kapatan Anayasanın 125. maddesinde yer alan "*Kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz*" şeklindeki hükmün 2010 değişikliği ile "*Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz*" hâlini aldığını ve bu değişikliğin gerekçesinin de "*Yürürlükteki düzenlemede, Kurul kararları tamamen yargı denetimine kapalı iken, yapılan değişiklikle meslekten çıkarma cezalarına ilişkin kararlar yargı denetimine açılmaktadır. Kurulun diğer kararları için ise etkili iç itiraz sistemi öngörülmektedir*" şeklinde olduğunu aktarmaktadır.

(ç) Anayasa Mahkemesi dördüncü olarak, 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 33. Maddesinde yer alan "*Genel Kurulun veya dairelerin, meslekten çıkarma cezasına ilişkin kesinleşmiş kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir; diğer kararları yargı denetimi dışındadır*" hükmünü aktarmaktadır.

(d) Anayasa Mahkemesi beşinci olarak, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuru hakkı*" başlıklı 45. maddesinde yer alan "*Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz*" hükmüne yer vermektedir.

¹⁵ Anayasa Mahkemesi, *Nesin Kayserilioğlu* (3) (B. No: 2013/1581, T.16/4/2013).

¹⁶ Anayasa Mahkemesi, *Atila Sertel* ([GK], B. No: 2015/6723, T.14/7/2015).

(e) Anayasa Mahkemesi altıncı olarak, Mahkemenin bireysel başvuruda konu bakımından yetkisinin *hak yönünden* sınırı üzerinde durmuştur. Mahkeme, Anayasanın 148 ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesi gereğince, bireysel başvuru yoluna gidilebilmesi için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller tarafından da korunuyor olması gerektiğini vurgulamaktadır¹⁷.

(f) Anayasa Mahkemesi yedinci olarak, Mahkemenin bireysel başvuruda konu bakımından yetkisinin, haktan bağımsız olarak *işlem yönünden* sınırı üzerinde durmuştur. Buna göre ihlalin kaynağını oluşturduğu iddia edilen kamu gücü işlemi bir yasama işlemi, düzenleyici idari işlem, Anayasa Mahkemesi kararı ya da Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerden biri ise bunlar hakkındaki bireysel başvurular da Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisi dışında kalır¹⁸.

(g) Anayasa Mahkemesi sekizinci olarak, başvurunun kabul edilebilir olup olmadığı üzerinde durmuştur. Mahkemeye göre, "Bir işleme karşı yapılan bireysel başvurunun kabul edilebilir olması için Anayasa'nın bu işleme karşı yargı yolunu kapatmamış olması gerekir. Bu sebeple öncelikle somut olaydaki başvuru konusunun Anayasa ile yargı denetimi dışında tutulup tutulmadığının, başka bir ifadeyle başvurunun konu bakımından Anayasa Mahkemesinin yetki alanı içinde bulunup bulunmadığının -konu bakımından yetki kriterinin- değerlendirilmesi gerekir". Mahkeme bu konuda şu değerlendirmeleri yapmaktadır:

- "Eldeki başvuru, HSK İkinci Dairesinin görevden uzaklaştırma kararlarından dolayı uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini davasına ilişkindir. HSK'nin görevden uzaklaştırma kararları nedeniyle açılan tazminat davasının reddedilmesi üzerine yapılan bireysel başvurunun kabul edilebilir olması için Anayasa'nın bu davaya karşı yargı yolunu kapatmamış olması gerekir. Anayasa'nın 159. maddesinin onuncu fıkrası HSK'nin meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı yolunu kapatmıştır".

¹⁷ Anayasa Mahkemesi, *Onurhan Solmaz*, B. No. 2012/1049, T.26/3/2013, p.18; AYM, *Süleyman Erte*, B. No: 2013/469, T.16/4/2013.

¹⁸ Anayasa Mahkemesi, *Abdurrahman Akyüz*, B. No: 2012/620, T.12/2/2013, p. 17; AYMM, *Nesin Kayserilioğlu (3)*, B. No: 2013/1581, T.16/4/2013, § 14; AYM, *Atilla Sertel* [GK], B. No: 2015/6723, T.14/7/2015, p. 39, 40.

- “Anayasa’nın 159. maddesinin onuncu fıkrasındaki “*Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.*” kuralı başvuru konusu görevden uzaklaştırma işlemi üzerine açılan tam yargı davası yönünden ele alınmalıdır. Başka deyişle, meslekten çıkarma cezası dışındaki bir HSK kararı olan görevden uzaklaştırma kararı nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini talebiyle açılan tam yargı davasının, Kurulun meslekten çıkarma cezası hâricindeki bir kararlarına karşı açılan dava olup olmadığı değerlendirilmelidir”.

- “HSK’nin bir kararına karşı idari yargı merciine başvurulması, kararın iptali talebiyle olabileceği gibi bu karar nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini talebiyle de olabilir. Bir HSK işlemi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini talebiyle açılan davanın söz konusu işleme karşı yargı merciine başvuru olduğu, yargı yolu kapalı olan HSK kararları nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini taleplerine ilişkin olarak da yargı yoluna başvurulamayacağı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, başvuru konusu olan HSK’nin görevden uzaklaştırma işlemleri nedeniyle açılan tazminat davasında (bkz. §8) yargılama mercilerinin öncelikle işlemlerin hukuka uygunluğunu ve idarenin kusurunu değerlendirecek olması, Anayasa ile yargı mercilerine başvurulamayacağı öngörülen HSK’nin meslekten çıkarma cezası dışındaki bir kararının tazminat davası yoluyla yargısal denetime tâbi tutulması anlamına gelecektir”.

- “Yukarıda belirtilen nedenler birlikte değerlendirildiğinde başvuru konusu HSK’nin görevden uzaklaştırma kararı üzerine açılan tazminat davası 6216 sayılı Kanun’un 45. maddesinin üç numaralı fıkrası gereğince Anayasa’nın yargı denetimi dışında bıraktığı hususlardan olduğundan bireysel başvuru konusu olamaz”

SONUÇ

Yukarıda açıklandığı üzere yasama kısıntısı öngören Anayasa ve kanun hükümlerinde, iptal veya tam yargı davası ayrımı yapılmaksızın “*yargı merciine başvuru*” ya da “*yargı yoluna başvuru*” deyimini kullanılmaktadır. Bu sebeple yasama kısıntısı iptal davası kadar tam yargı davasını da kapsamaktadır. Anayasa Mahkemesi’nin bahse konu kararında da, yargı yoluna başvuru deyiminin iptal davası kadar tam yargı davasını da kapsadığı, yasama kısıntısı sebebiyle iptal davası açılmayan işlemlerden kaynaklanan zararlar bakımından tam yargı davasının da açılmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Candan T, “Tespit Davası ve İdari Yargı”, Danıştay Dergisi, Sayı.72-73, 1989, s.3-7.
- Çağlayan R, İdare Hukuku Dersleri, 13.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2025.
- Çağlayan R, İdarî Yargılama Hukuku, 17.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2025.
- Erkut C, “İdare Hukukunda Yokluk Teorisi”, İHİD-1988, Sayı.1-3, s.69-91.
- Erkut C, İptal Davasını Konusunu Oluşturması Bakımından İdari İşlemin Kimliği, Danıştay Yayınları, Ankara, 1990.
- Erkut C/Soybay S, Anayasa ve İdari Yargılama Hukukuna İlişkin Kanunlar, 5.Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2002.
- Koç E, “Türk Hukukunda Devlet İşlemlerine Karşı Başvuru Yollarını Gösterme Yükümlülüğü”, TBB Dergisi, 2019, Sayı.145, s.301-347.
- Kuru B/ Aslan R/Yılmaz E, Medeni Usul Hukuku, 16.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.
- Özgen E, “İdari Tasarruflarda Sakatlıklar”, AHFD, C.XVII, Sayı.1-4, 1960, s.255-289.
- Selçuk S, “Yönetimde Yasallık İlkesi ve Bunun Sağlanması”, Danıştay Dergisi, Sayı.32-33, 1979, s.45-85.
- Tandoğan S, “Objektif ve Sübjektif Tasarruflarda Yokluk”, İdare Hukuku ve İdari Yargı ile İlgili İncelemeler I, Danıştay Başkanlığı, Ankara 1976.

KARARLAR

- Anayasa Mahkemesi, *Abdurrahman Akyüz*, B. No: 2012/620, T.12/2/2013.
- Anayasa Mahkemesi, *Ahmet Özveren*, B. No: 2020/18321, T. 7/1/2025.
- Anayasa Mahkemesi, *Ahmet Özveren*, B. No: 2020/18321, T. 7/1/2025.
- Anayasa Mahkemesi, *Atila Sertel* ([GK], B. No: 2015/6723, T.14/7/2015.
- Anayasa Mahkemesi, *Atila Sertel* [GK], B. No: 2015/6723, T.14/7/2015.
- Anayasa Mahkemesi, *Nesin Kayserilioğlu (3)* (B. No: 2013/1581,

T.16/4/2013.

Anayasa Mahkemesi, *Nesin Kayserilioğlu (3)*, B. No: 2013/1581, T.16/4/2013.

Anayasa Mahkemesi, *Onurhan Solmaz*, B. No. 2012/1049, T.26/3/2013, p.18;

Anayasa Mahkemesi, *Süleyman Erte*, B. No: 2013/469, T.16/4/2013.

Ankara Bölge İdare Mahkemesi, E.1995/747, K.1995/1242, T.14.3.1995.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi (1.D.), E.1997/147, K.1998/200, T.22.1.1998, AYİMD.12.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu, E.2010/47, K.2010/56, T.24.12.2010.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Daireler Kurulu, E.2010/47, K.2010/56, T.24.12.2010.

Danıştay Sekizinci Dairesi, E.1998/1220, K.1999/5359, T.21.10.1999.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2023/4-120, K.2023/331, T.12.4.2023.

